

Vilje til Velfærd

Vilje til Velfærd

© Kommuneforlaget A/S 2010
KL

1. udgave, 1. oplag 2010

Pjecen er udarbejdet af KL
Forlagsredaktion: Lone Kjær Knudsen
Design: Kontrapunkt
Foto: Colourbox
Sats: Kommuneforlaget A/S
Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

Produktionsnr. 816740
Produktionsnr. 816740-pdf

ISBN 978-87-92460-57-8
ISBN 978-87-92460-58-5-pdf

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 33 70 33 70
kl@kl.dk
www.kl.dk

Indhold

Forord	2
1. Sammenfatning	4
2. Grundlaget for velfærdssamfundet er truet	9
3. Visioner for velfærdssamfundet	14
4. Reforme og langsigtede tiltag til sikring af velfærdssamfundet	19
5. Initiativer til sikring af velfærdssamfundet med hurtigvirkende effekt	28

Forord

Det danske velfærdssamfund skal bevares. Også i fremtiden skal den offentlige sektor i Danmark kunne tilbyde velfærdsydelser på et højt kvalitetsniveau. Og velfærdssamfundet skal bidrage til at forbedre Danmarks konkurrenceevne, bl.a. via et velfungerende uddannelsessystem.

Velfærdssamfundet står imidlertid over for nogle betydelige udfordringer, såvel økonomisk som rekrutteringsmæssigt.

Der forventes allerede i år et underskud på de offentlige finanser i nærheden af et trecifret milliardbeløb. Og der er ingen udsigter til, at de økonomiske problemer forsvinder af sig selv. Samtidig vil arbejdsstyrken blive reduceret betragteligt de kommende år – hver gang otte personer forlader arbejdsmarkedet vil kun fem nye komme til.

Det stiller krav om reformer, hvis velfærdssamfundet skal fremtidssikres. Alternativet er, at velfærdssamfundet på sigt bryder sammen både økonomisk og personalemæssigt.

Hvis man alene planlægger, at den offentlige sektor skal spare sig ud af de fremtidige udfordringer, så vil det i allerhøjeste grad få konsekvenser for serviceniveauet. Kommunerne arbejder allerede intenst med at effektivisere driften, og det arbejde vil fortsætte med uformindsket kraft, men effektiviseringspotentialet står ikke mål med de udfordringer, som den offentlige sektor møder i de kommende år.

Det er et grundlæggende problem for fremtidens velfærd, at produktiviteten i det danske erhvervsliv langt fra er i topklasse. Derfor er en høj konkurrencekraft en vital del af løsningen på, hvordan fremtidens velfærdssamfund skal indrettes. Der skal derfor både indenfor og udenfor den offentlige sektor arbejdes målrettet på at øge den samfundsmæssige konkurrencekraft og dermed det økonomiske fundament under velfærden.

Der er behov for reformer såvel på hele arbejdsmarkedet som på velfærdsområdet. Ellers kan den danske velfærdsmode ikke bevares.

KL er interesseorganisation for kommunerne, der er hovedleverandør af offentlige velfærdsydelser. KL ønsker derfor at undgå en situation, hvor kommunerne i fremtiden hverken har personale eller økonomi til at tilbyde borgerne en ordentlig service.

KL finder det på den baggrund påtrængende at få rejst en bred politisk diskussion i alle kredse af det danske samfund om, hvordan der bedst prioriteres nu, så Danmark efter krisen fortsat er et velfungerende velfærdssamfund, og om de reformer der skal gennemføres for at opnå målsætningen.

Der er behov for, at beslutningerne om fremtidens velfærdsydelser træffes på grundlag af en bred dialog med borgerne, der bl.a. handler om hvor grænsen går mellem det individuelle og samfundsmæssige ansvar. Ligeledes forudsættes det, at fornyelse og udvikling af velfærdsydelserne sker i et tæt samarbejde med medarbejderne i den offentlige sektor, da jobudvikling, karriereveje og attraktive arbejdspladser bliver nøgleord, når de fremtidige udfordringer på arbejdsmarkedet skal løftes.

KL ønsker med dette oplæg at pege på en række temaer, der bør bringes ind i diskussionen om, hvordan velfærdssamfundet kan fremtids-sikres.

Kommunerne vil tage det nødvendige politiske medansvar for de om-lægninger, det viser sig nødvendige at gennemføre i de kommende år. Det er KL's håb, at både landspolitikere, erhvervslivet og organisations-verdenen vil deltage aktivt i debatten.

København, april 2010

Jan Trøjborg
Formand

Peter Gorm Hansen
Adm. Direktør

1. Sammenfatning

Der sker i disse år en markant forværring af den offentlige økonomi. På bare to år er et pænt overskud vendt til et massivt underskud, der nærmer sig et trecifret milliardbeløb.

Ubalancen på de offentlige finanser er ikke kun et resultat af den økonomiske krise, som i øjeblikket præger hele samfundet. Krisen har snarere medvirket til at forstærke et grundlæggende strukturelt problem. Problemet har rod i de demografiske udviklingstendenser, som for alvor slår igennem i de kommende år. Kort sagt bliver der flere ældre og færre i de arbejdsdygtige aldersgrupper.

Det stiller det danske velfærdssamfund over for to væsentlige udfordringer:

For det første vil underskuddet på de offentlige finanser vokse til en størrelsesorden, der nødvendiggør markante genopretningstiltag. Det stigende antal ældre vil øge udgifterne til bl.a. pensionsudbetalinger og sundhedsområdet, og det mindre antal erhvervsaktive vil samtidig reducere skatteindtægterne.

For det andet vil den reducerede arbejdsstyrke medføre store rekrutteringsudfordringer, ikke mindst i den offentlige sektor. Der bliver ganske simpelt ikke hænder nok til at opretholde den nuværende indretning af velfærdssamfundet.

Der er derfor ingen vej uden om reformer, hvis den danske velfærdsmodel skal bevares. Alternativet vil indebære, at velfærdssamfundet på sigt risikerer at bryde sammen både økonomisk og personalemæssigt. Og i den situation bliver store nedskæringer i den offentlige velfærd pludseligt nødvendige. Næsten en slags nødværge.

Der er behov for tidligt og målrettet at sætte ind med en bred vifte af forandringer. Velfærdssamfundet skal tilpasses til fremtidens ramme-

vilkår og der skal gennemføres tiltag, der kan modvirke den massive reduktion af arbejdsstyrken.

Udfordringerne forsvinder ikke af sig selv. Bl.a. fordi produktiviteten i erhvervslivet og den økonomiske vækst efter krisen ikke viser tegn på at rette sig. Jo længere tid der går, inden at reformerne gennemføres, jo hårdere bliver reformerne nødt til at være, når vi står med ryggen til muren.

Visioner for fremtiden

KL er interesseorganisation for kommunerne, der er hovedleverandør af offentlige velfærdsydelser. KL ønsker derfor at undgå en situation, hvor kommunerne i fremtiden hverken har personale eller økonomi til at tilbyde borgerne velfærdsydelser og en ordentlig service.

KL ønsker i stedet at fremtidssikre den danske velfærdsmodel. KL har således fire overordnede visioner for, hvordan den offentlige sektor skal udvikle sig. Visionerne bygger alle på den grundopfattelse, at velfærdssamfundet skal bevares og videreudvikles.

KL's fire visioner for fremtidens velfærdssamfund

Et fremtidssikret velfærdssamfund – den økonomiske politik skal sikre, at der også i fremtiden er råd til at bevare den kollektivt finansierede velfærdsservice på et højt kvalitetsniveau.

Et velfærdssamfund i international topklasse – velfærdssamfundet skal være internationalt ledende bl.a. i henseende til fysisk og digital infrastruktur og kvalitet i uddannelsessystemerne, så Danmarks konkurrenceevne understøttes.

Et velfærdssamfund med valgmulighed for den enkelte – de offentlige velfærdsydelser skal i højere grad skræddersyes den enkelte borgers behov.

Et effektivt og ubureaukratisk velfærdssamfund – velfærdsydelserne skal renses for overflødig bureaukrati, og samtidig skal kompetent ledelse, ny teknologi og innovation præge den offentlige sektors produktion.

En forudsætning for at kunne opnå disse mål er, at Folketinget gennemfører de nødvendige reformer, der muliggør en videreudvikling af velfærdssamfundet.

Reformerne må både indeholde langsigtede tiltag, der medvirker til at øge arbejdsstyrken og kompetenceniveauet i befolkningen, og initiativer der effektivt tilpasser velfærdssamfundet til fremtidens rammevilkår.

Samtidig er det væsentligt, at kommunerne til stadighed udnytter bl.a. teknologiske muligheder og alternative organisationsformer for at øge produktiviteten.

Langsigtede tiltag til sikring af velfærdssamfundet

Den massive rekrutteringsudfordring, som hele det danske samfund – men i særdeleshed den offentlige sektor – vil stå over for de kommende år, nødvendiggør langsigtede reformer på arbejdsmarkedet.

Det drejer sig **for det første** om tiltag, der medvirker til at forøge arbejdsstyrken. Det kan grundlæggende opnås på tre måder; ved at starte arbejdslivet tidligere, ved at forkorte perioder med sygdom og ledighed, og ved at udsætte tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet.

Det drejer sig **for det andet** om at gøre arbejdsstyrken mere fleksibel og øge kompetenceniveauet. Det kan bl.a. opnås gennem tiltag på uddannelsesområdet og via overenskomster, der bidrager til at skabe et mere fleksibelt arbejdsmarked. Ikke mindst på det offentlige arbejdsmarked. Det er en udfordring, som de offentlige arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer skal løse i fællesskab, og som forudsætter lokale løsninger i et samarbejde på de offentlige arbejdspladser.

Initiativer til sikring af velfærdssamfundet med hurtigvirkende effekt

Udover de langsigtede tiltag, der skal bidrage til at fremtidssikre velfærdssamfundet via arbejdsmarkedsreformer, er der behov for at gennemføre initiativer, der allerede på kort sigt tilpasser velfærdssamfundet til fremtidens rammevilkår. Ellers vil den offentlige sektor i løbet af de kommende år stå over for økonomiske problemer og rekrutteringsudfordringer, der i værste fald indebærer et sammenbrud i leverancen af velfærdsservice.

Der er **for det første** behov for en debat om grænserne for den offentlige velfærd. Velfærdssamfundet skal fastholde målene om at skabe lige muligheder for alle borgere og lige adgang til hjælp, når der er behov for det samt forebygge udstødelse. Men i et samfund, der giver brugere af velfærdsydelser stadig flere valgmuligheder, vil beslutningen om brugen af dem i højere grad blive bestemt af brugerens ønsker og adfærd og ikke af myndighedernes eller de politiske partiers ønsker.

Derfor bliver debatten om prioriteringer mere nødvendig, når der skal være råd til stadig at finansiere de grundlæggende velfærdsydelser kollektivt.

Der er **for det andet** behov for at nytænke opgavetilrettelæggelsen i den offentlige sektor med henblik på at bruge såvel de økonomiske og personalemæssige ressourcerne bedre. Der bør skabes mulighed for at kommunerne kan tilbyde tilkøbsydelser, og der skal sættes fokus på velfærdsteknologi og innovationsledelse. Sygefraværet skal nedbringes og barrierer for god og effektiv service skal fjernes.

KL ønsker med denne publikation at igangsætte en konstruktiv debat om, hvordan velfærdssamfundet kan fremtidssikres.

2. Grundlaget for velfærdssamfundet er truet

Det danske velfærdssamfund står over for nogle betydelige udfordringer, både på kort og langt sigt. Udfordringerne stiller krav om at gennemføre reformer, der fremtidssikrer velfærdssamfundet – både økonomisk og rekrutteringsmæssigt.

2.1 Den offentlige økonomi er i ubalance

Den offentlige økonomi forværres markant i disse år. På bare to år er et pænt overskud vendt til et dundrende underskud. Forværringen udgør mere end 150 mia. kr., hvilket svarer til over 27.000 kr. pr. indbygger.

Underskuddet på de offentlige finanser vil i 2010 udgøre ca. 5,5 pct. af bruttonationalproduktet, og det er en størrelsesorden, der langt overskrider den tilladte grænse i EU's Vækst- og Stabilitetspagt.

Ubalancen på de offentlige finanser er ikke kun et resultat af den økonomiske krise, som aktuelt præger hele samfundet. Krisen har snarere medvirket til at forstærke et grundlæggende strukturelt problem. Problemet har rod i de demografiske udviklingstendenser, som for alvor slår igennem i de kommende år. Kort sagt bliver der flere ældre og færre i de arbejdsdygtige aldersgrupper.

2.2 Den demografiske udfordring

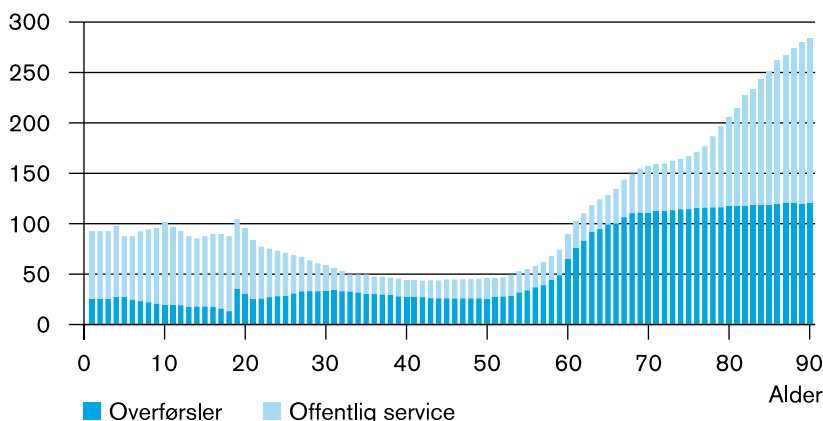
Befolkningsfremskrivninger viser, at det samlede antal ældre over 65 år vil stige fra cirka 900.000 i 2010 til mere end 1,5 mio. i 2040. Stigningen bare i de kommende ti år udgør mere end 28 pct. Udviklingen skyldes dels, at store årgange nu rammer pensionsalderen, dels at stadig flere danskere lever længere.

Det stigende antal ældre vil indebære et pres på de offentlige udgifter, såvel til pensionsudbetalinger som sundhedsudgifter, udgifter til hjemmehjælp m.v. Særligt som følge af, at det specielt er gruppen af 80+

årige, der stiger i antal. Det er den gruppe, der har det største gennemsnitlige behov for offentlige ydelser.

Gennemsnitlige offentlige udgifter pr. borger fordelt på aldersgrupper

(1.000 kr.)

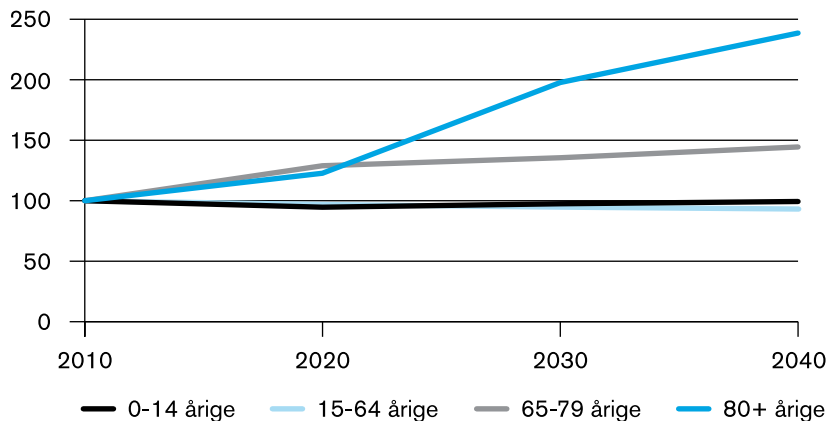
Kilde: Velfærdskommissionen

Samtidig med, at antallet af personer uden for arbejdsmarkedet stiger, så falder antallet af erhvervsaktive. Store årgange forlader således arbejdsmarkedet og bliver erstattet af små årgange. Hver gang otte personer forlader arbejdsmarkedet de kommende år vil kun fem nye komme til.

Det betyder kort sagt, at der bliver færre til at forsørge stadig flere. Hvor fire personer på arbejdsmarkedet i 2010 skulle forsørge to personer uden for arbejdsmarkedet, vil de samme fire personer skulle forsørge tre personer uden for arbejdsmarkedet i 2040. Hvis det sker med så lav produktivitet, som det er sket under hele højkonjunktoren fra 2000-2008, er ønsket om et velfærdssamfund i verdensklasse urealistisk.

Indeks for udviklingen i folketallet i forskellige aldersgrupper 2010-2040

Indeks, 2010=100

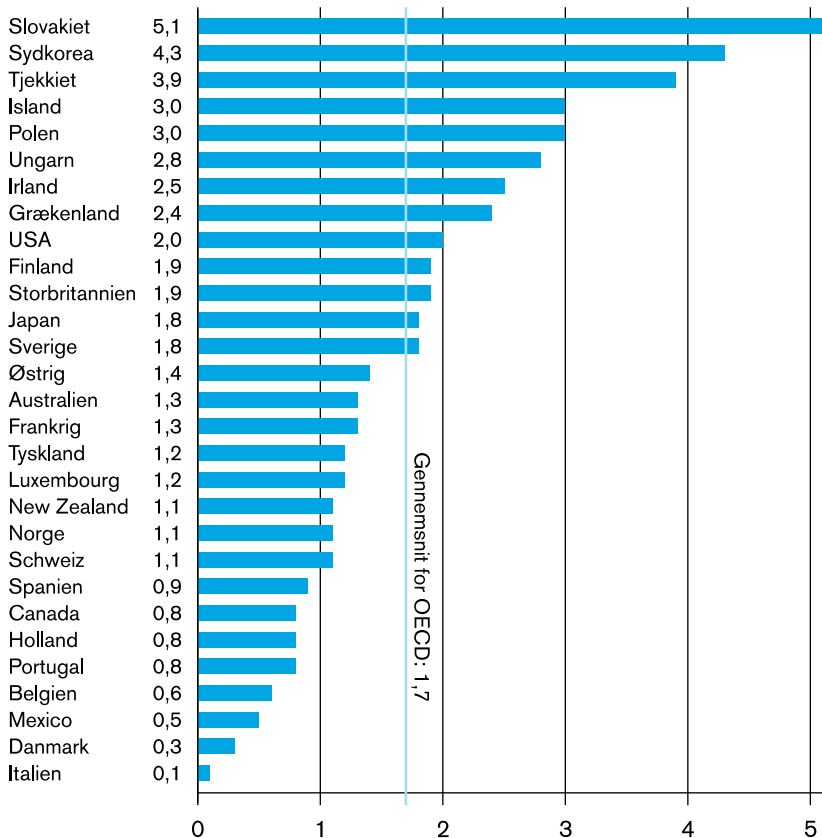
Kilde: Danmarks Statistik

2.3 Produktivets- og rekrutteringsudfordringer

En hastigt stigende produktivitet bør derfor have førsteprioritet. Både i den private og den offentlige sektor. Kun derved vil den mindre arbejdsstyrke kunne arbejde tilsvarende mere effektivt. Producere mere og eksportere mere i den private sektor og yde mere velfærd med færre medarbejdere i den offentlige sektor.

Undersøgelser viser imidlertid, at produktiviteten i Danmark udvikler sig meget langsomt sammenlignet med de øvrige OECD-lande. I perioden 2000-2008 har den gennemsnitlige danske produktivitetsstigning blot været på 0,3 pct. om året, hvilket er betydeligt under OECD-gennemsnittet på 1,7 pct.

Gennemsnitlig årlig produktivetsstigning 2000-2008 (%)

Note: Tyrkiet er det eneste OECD-land, som der ikke er tal for

Kilde: OECD

Hertil kommer, at produktiviteten på mange af de offentlige velfærdsområder vanskeligt kan forøges tilstrækkeligt til at kompensere for den faldende arbejdsstyrke. Eksempelvis er der grænser for produktivetspotentialet i forhold til børnepasning, pleje af syge m.v., hvor selve velfærdsydelsen netop består i, at der er mennesker omkring en.

Kommunerne, der er hovedleverandør af offentlig velfærdsservice, vil derfor i de kommende år stå over for en betydelig rekrutteringsudfordring – ikke mindst på social- og sundhedsområdet, hvor behovet for velfærdsydelser er stigende givet udviklingen i antallet af ældre.

Allerede nu er der blandt de kommunalt ansatte inden for social- og sundhedsområdet en høj gennemsnitsalder. Godt en fjerdedel af alle sosu-assistenten er eksempelvis over 55 år. Det indebærer en stor rekrutterings- og fastholdelsesudfordring, der gælder i mere eller mindre omfang på samtlige offentlige velfærdsområder.

2.4 På med det lange lys

Det danske velfærdssamfund står over for nogle ganske betydelige udfordringer, både på den korte bane og i forhold til de langsigtede konsekvenser af den demografiske udvikling.

Udfordringerne stiller krav om at gennemføre langsigtede reformer, der fremtidssikrer velfærdssamfundet – både økonomisk og rekrutteringsmæssigt. Der er ikke noget alternativ til reformer. Udfordringerne forsvinder ikke af sig selv. Men jo længere tid der går, inden at reformerne gennemføres, jo hårdere bliver reformerne nødt til at være.

KL vil derfor opfordre partierne og Folketinget til at sætte det lange lys på, og gennemføre de reformer, der er nødvendige for at fremtidssikre velfærdssamfundet.

3. Visioner for velfærdssamfundet

De økonomiske og demografiske udfordringer, som det danske samfund står over for, nødvendiggør reformer af den nuværende indretning af velfærdssamfundet. Hvor store reformer der skal til, og på hvilken måde reformerne skal gennemføres, afhænger imidlertid af, hvilke visioner man har for fremtidens velfærdssamfund.

KL har fire overordnede visioner for velfærdssamfundets udvikling, der danner baggrund for de foreslåede reformtiltag. Visionerne bygger alle på den grundopfattelse, at velfærdssamfundet skal tilbyde en række politisk veldefinerede kerneydelser for alle borgere, såsom skattefinansieret uddannelse og fri adgang til behandling på sygehuse. Prioriteringen af de offentlige ressourcer bør sikre, at kvaliteten i disse kerneydelser fortsat kan opretholdes og eventuelt forbedres. Samtidig skal et stærkt socialt sikkerhedsnet imødegå, at borgere i Danmark marginaliseres fra samfundet.

3.1 Et fremtidssikret velfærdssamfund

KL ønsker, at den økonomiske politik skal sikre, at der også i fremtiden er råd til at bevare de basale kollektivt finansierede velfærdsydelser på det høje kvalitetsniveau, der er karakteristisk for den aktuelle situation.

Hvis ikke vi fører en ansvarlig økonomisk politik, efterlader vi en regning i børneværelset. Et overforbrug skal altid betales tilbage – og det sammen med betydelige renteudgifter. At efterlade en gældsbyrde til kommende generationer er ikke blot at udskyde problemerne, det er at forværre dem. Og dermed bliver store indgreb i de offentlige velfærdsydelser nødvendige.

KL ønsker samtidig at bevare velfærdssamfundets kerne – brede ydelser til børn, unge, ældre og de svageste – hvor den grundlæggende velfærdsservice – kerneydelserne – finansieres solidarisk over skatten. Alle skal have mulighed for at leve et anstændigt liv, tage en uddannelse, komme på hospitalet i tilfælde af sygdom m.v. uden at der skeles til den enkelte borgers pengepung.

3.2 Et velfærdssamfund i international topklasse

KL ønsker, at velfærdssamfundet skal være internationalt ledende bl.a. i henseende til fysisk og digital infrastruktur og kvalitet i uddannelsessystemerne, så Danmarks konkurrenceevne understøttes

Regeringen har formuleret ti mål for, hvordan Danmark skal udvikle sig frem mod 2020. Det første mål er, at Danmark skal være blandt de ti rigeste lande i verden. KL er enig i, at det er en målsætning, der er værd at arbejde efter. Et rigt samfund er i en globaliseret verden ensbetydende med et samfund præget af økonomisk effektivitet og innovativ kraft i produktionen af varer og tjenester – offentlig som privat. Det er en forudsætning for at finansiere et velfærdssamfund i international topklasse, men et velfungerende velfærdssamfund er ligeledes en forudsætning for, at Danmark kan blive blandt verdens rigeste. Det er velfærdssamfundet, der med flexicurity, gode infrastrukturer og velfærdsydelser bidrager stærkt til, at erhvervslivets produktivitet kan matche kravene i den internationale konkurrence.

Danmark skal ikke klare sig i den internationale konkurrence via lave lønninger, men via innovation, forskning og nytænkning og evne til hurtig tilpasning til nye vilkår og konkurrencebetingelser. Og det stiller krav til den offentlige sektor, ikke mindst kommunerne.

Det kræver bl.a. et velfungerende uddannelsessystem for alle, uafhængigt af den sociale baggrund. Fundamentet skal skabes allerede i folkeskolen, der skal blive endnu bedre til at styrke og stimulere børnenes faglige kvaliteter.

Det kræver også et socialt sikkerhedsnet, der medvirker til, at folk tør gå nye og uprøvede veje – men samtidig giver incitament til at arbejde.

Det kræver en effektiv infrastruktur, både fysisk og digitalt. Og det kræver en meget smidig offentlig sektor, der understøtter den private sektors konkurrenceevne.

3.3 Et velfærdssamfund med valgmulighed for den enkelte

KL ønsker, at de offentlige velfærdsydelser i højere grad skræddersyes til den enkelte borgers behov

Mange af de offentlige velfærdsydelser, der produceres i dag, er standardprodukter, hvor den samme ydelse tilbydes alle uafhængigt af den enkelte borgers behov.

KL ønsker større fleksibilitet i produktionen af velfærdsydelser, således at borgerne kan opleve et mere skræddersyet velfærdstilbud fra det offentlige.

Derfor bør der også åbnes bedre mulighed for tilkøbsydelser, så eventuelle udgifter forbundet med at benytte et velfærdsgode, der ligger ud over det, som man normalt ville have adgang til, betales af borgeren selv.

3.4 Et effektivt og ubureaukratisk velfærdssamfund

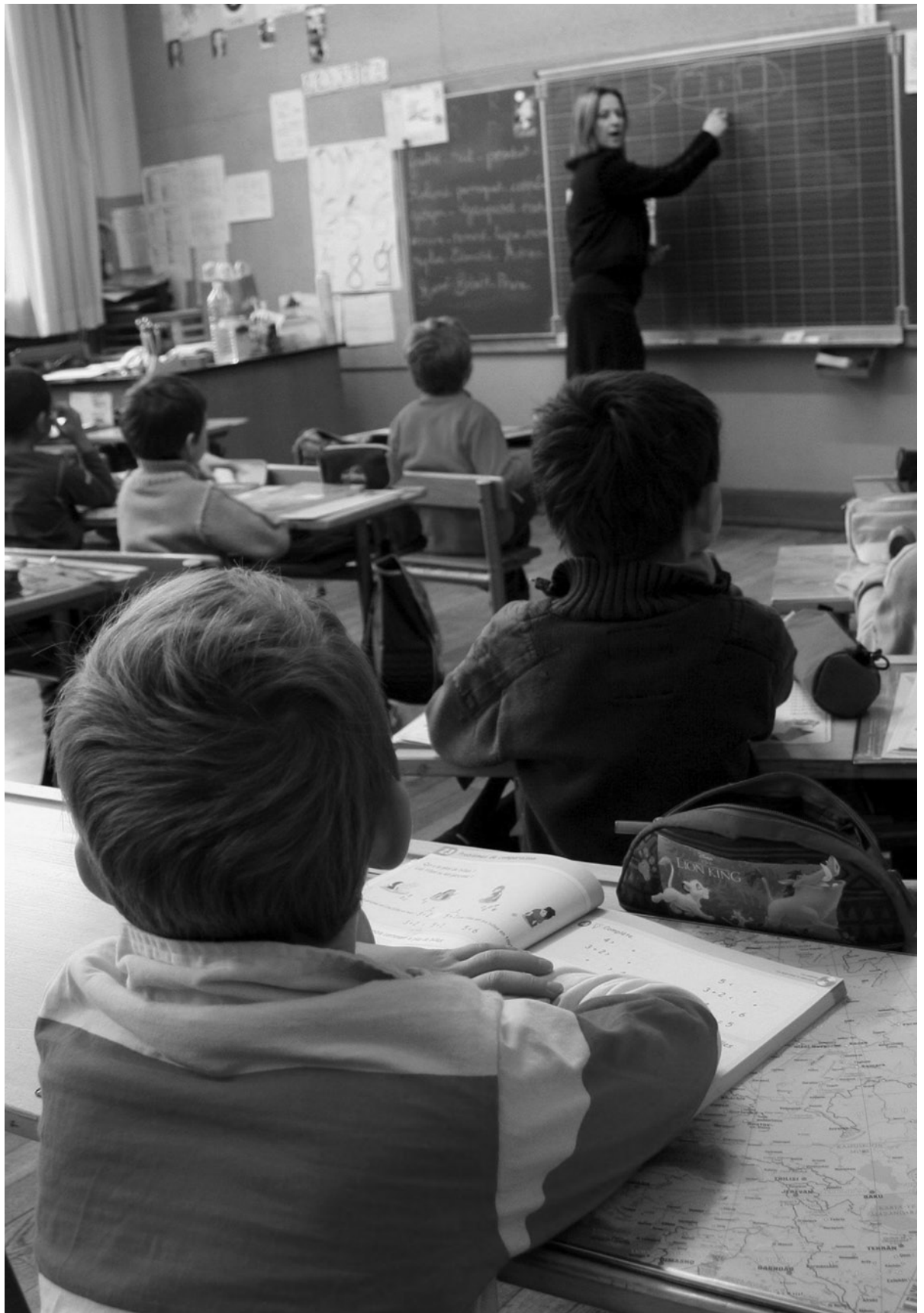
KL ønsker, at velfærdsydelserne skal renses for overflødig bureaukrati, og samtidig skal kompetent ledelse, ny teknologi og innovation præge den offentlige sektors produktion

Den offentlige sektor arbejder i dag inden for et yderst kompliceret regelsæt, hvor fx sagsbehandlere i jobcentre bruger mere tid på at udfylde papirer, end på reelt at hjælpe den arbejdssøgende.

KL ønsker en offentlig sektor, hvor alle overflødige regler fjernes og bureaukratiet nedbringes til et absolut minimum. Unødvendigt bureaukrati stjæler fokus og ressourcer fra de reelle velfærdsydelser. Det skal sikres, at fokus altid er på at levere en god service til borgerne og at frembringe den ønskede effekt af indsatsen – ikke på at overholde en uoverskuelig mængde procesregler.

KL støtter initiativer, der fremmer kompetent ledelse og ansvarlig styring som omdrejningspunktet for effektivisering og kvalitet i kommunerne. Der går en rød tråd fra kompetent ledelse, til dygtige medarbejdere og innovative organisationer.

KL ønsker samtidig, at ny teknologi og innovation anvendes i vidst muligt omfang til løbende at effektivisere de offentlige velfærdsydelser. Den offentlige sektor arbejder med mennesker, og det sætter sine begrænsninger i forhold til mulighederne for at optimere og effektivisere som følge af teknologiske fremskridt. Det er imidlertid ikke til hinder for, at anvendelsen af ny teknologi langt mere bevidst tænkes ind i velfærdsproduktionen i videst muligt omfang. Det kan eksempelvis være i forhold til rengøring, selvhjælp hos de ældre mv. Den offentlige sektor, og i særlig grad kommunerne, bør sætte ekstra fokus på at udnytte teknologiske fremskridt, digitalisering og stordriftspotentialer. Det bør også indgå mere konsekvent i offentlig-private samarbejder.

4. Reforme og langsigtede tiltag til sikring af velfærdssamfundet

Den dobbelte udfordring bestående af de dystre økonomiske fremtidsudsigter og den uundgåelige mangel på arbejdskraft nødvendiggør konsekvent politisk handling.

KL opfordrer til, at der tænkes langsigtet og fordomsfrit, så der findes holdbare løsninger, som ikke kun virker her og nu, men grundlæggende fremtidssikrer velfærdssamfundet. Reforme er nødvendige, hvis visionerne for velfærdssamfundet skal indfries.

4.1 Arbejdsmarkedsreforme – et nødvendigt redskab

KL ønsker at styrke de strukturer på arbejdsmarkedet, der kan øge udbuddet af arbejdskraft

Den økonomiske ubalance i den offentlige sektor kan angribes på flere måder. Men manglen på arbejdskraft kan kun løses ved enten at gøre behovet mindre – hvilket indebærer væsentlige servicereduktioner – eller ved at gøre arbejdsudbuddet større.

Det danske velfærdssamfund skal bevares. Derfor er der et påtrængende behov for at gennemføre arbejdsmarkedsreforme. Antallet af hænder, der kan bidrage til velfærdproduktionen, skal i vejret, og det nødvendiggør reforme.

De tre muligheder

Når arbejdsstyrken skal øges, er der flere håndtag at dreje på. Senest har blandt andet Arbejdsmarkedskommissionen peget på tre grundlæggende muligheder for at øge arbejdsstyrken:

- Starte arbejdslivet tidligere, fx ved at gå mere direkte gennem uddannelsessystemet
- Forkorte perioder med sygdom og ledighed undervejs i arbejdslivet, fx ved at reducere antallet på førtidspension, styrke beskæftigelsesindsatsen og nedbringe sygefraværet

- Arbejde længere og mere, fx ved at se på mulighederne for og incitamenterne til at fortsætte længst muligt med at arbejde

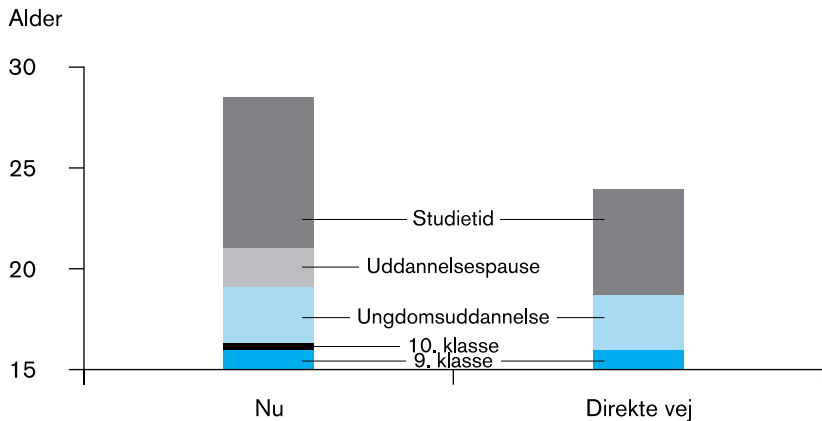
De tre muligheder sigter alle på at øge den aktive periode på arbejdsmarkedet og på at reducere perioden med passiv forsørgelse.

Unge skal hurtigt igennem uddannelsessystemet

Mindre ungdomsårgange øger behovet for den enkelte unge på arbejdsmarkedet. Men mange unge starter sent på uddannelsen og tager efterfølgende ikke den direkte vej igennem. Dermed debuterer de også senere på arbejdsmarkedet.

Forskellen mellem den direkte vej til en kandidateksamen og den tid, som de unge i dag bruger på vejen igennem uddannelsessystemet kan med fordel nedbringes. Det er muligt at skære flere år af uddannelsesforløbene, hvis turen igennem målrettes.

Universitetsstuderendes tidsforbrug fra 9. klasse til kandidateksamen

Kilde: Arbejdsmarkedskommissionen

Man vil aldrig kunne få alle unge til at gå den direkte vej. Det er heller ikke ønskeligt. Nogle unge har brug for en omvej for at komme godt igennem. Men det kan være nødvendigt at indlægge nogle mekanismer i det danske uddannelsessystem, som i højere grad giver de unge incitament til at vælge den direkte vej.

Kortere pauser fra arbejdsmarkedet

Skal pauserne fra arbejdslivet være kortere i den periode, man er arbejdsdygtig, er det oplagt at kigge på, hvordan mekanismerne på arbejdsmarkedet fungerer.

For det første er det afgørende, at fleksibiliteten på arbejdsmarkedet forøges, så det bliver lettere for alle at komme hurtigere i beskæftigelse. Beskæftigelsesindsatsen skal have høj effektivitet og målrette indsatsen for at få ledige i job. Samtidig bør incitamenterne for den enkelte til at forkorte fraværet også forstærkes.

For det andet skal sygefraværet reduceres gennem en målrettet indsats i både den private og offentlige sektor.

Færre unge skal på førtidspension

Der er personer, for hvem førtidspension er den rette løsning. For andre bør der være bedre løsninger. Tab af arbejdsevne er ikke i alle tilfælde permanent. En undersøgelse viser, at en fjerdedel af de, der fik tilkendt førtidspension i 1995, selv mente, at de 13 år senere ikke havde nogen funktionsnedsættelse.

Mange unge er på førtidspension

16.000 fik i 2009 tilkendt en førtidspension. Det er i sig selv et problem, med det er især bekymrende, at antallet af unge under 30 år, der tilkendes førtidspension, har været kraftigt stigende de senere år. Det medfører en passiv tilværelse for den enkelte, reducerer arbejdsstyrken og belaster samfundsøkonomien.

Færre på førtidspension kræver, at arbejdsmarkedet i højere grad er indstillet på at beskæftige personer med nedsat arbejdsevne i støttet eller ustøttet beskæftigelse. Det kræver også en reform af lovgivningen. Fx bør forslaget fra Arbejdsmarkedskommissionen om et nyt "udviklingsforløb" til personer med aktuell ubetydelig arbejdsevne, men hvor arbejdsevnen potentielt kan blive bedre, overvejes nærmere.

Styringsreform af beskæftigelsesindsatsen

I den nuværende statslige styring af beskæftigelsesindsatsen er fokus stift rettet på, dels at alle ledige får samtaler til tiden, dels aktiveringsomfanget. Og jobcentrene bruger derved for meget tid på administration og indberetninger til statslig kontrol.

Jobcentrene skal naturligvis være i kontakt med de ledige og sørge for den nødvendige indsats. Men der er ikke belæg for, at flere og flere samtaler og aktiveringsforløb til centralt fastsatte tidspunkter får flere i job. Derimod har proceskravene nået et omfang, hvor overholdelsen af kravene fjerner fokus fra kerneopgaven med at få den ledige i arbejde.

Når processen bliver vigtigere end målet

En ny matchmodel for sygedagpengemodtagere betyder, at borgere, der trods fx cancer, hjerneblødning eller anden svær sygdom alligevel arbejder delvist, fremover skal til kontrolsamtale hver måned i stedet for som hidtil hvert kvartal. Dette vil resultere i ca. 100.000 flere samtaler til sygemeldte, der ikke har gavn af det.

Der er hårdt brug for en styringsreform, hvor kommunerne og de ledige får flere valgmuligheder, og hvor der måles på resultater i stedet for på processer. Indsatsen skal skræddersys til den enkelte, og aktivering skal målrettes de ledige, hvor den har effekt.

Vi skal arbejde længere

Arbejdsmarkedskommissionen har påvist, at et helt afgørende element i forhold til at øge arbejdsstyrken er, at påvirke hvor meget og hvor længe gennemsnitsdanskere arbejder.

For kommunerne har tilbagetrækningsalderen særlig betydning. Det skyldes, at kvinder forlader arbejdsmarkedet før mænd, og næsten 4 ud af 5 ansatte i kommunerne er kvinder. Samtidig har de største kommunale faggrupper som social- og sundhedspersonale, lærere, pædagoger og kontorpersonale et tidligere tilbagetrækningstidspunkt end gennemsnittet på arbejdsmarkedet.

Med de demografiske udfordringer landet står over for, er det nødvendigt – hvis vi skal kunne bevare det aktuelle niveau i velfærdsservice – at tilbagetrækningsalderen kan øges i forhold til dagens situation.

KL ønsker generelt, at den enkelte borger får mulighed for og incitament til at fortsætte længst muligt med at arbejde. De eksisterende muligheder for at trække sig gradvist tilbage kan og skal udbygges. Incitamenterne til ikke at forlade arbejdsmarked med ét slag bør derfor forstærkes.

4.2 Uddannelsestiltag som en langsigtet investering

KL ønsker, at alle dele af uddannelsessystemet skal have et grundigt 360 graders eftersyn. KL ønsker samtidig, at der investeres i et attraktivt kommunalt arbejdsmarked, og at samarbejdet mellem kommunerne og uddannelsesinstitutionerne styrkes

Et højt uddannelsesniveau udgør et centralt element for samfundets velstand og mulighederne for at bevare velfærden. Der er således en klar sammenhæng mellem et lands velstand og uddannelsesniveaue, da uddannelse medvirker til at øge produktiviteten.

Uddannelse til alle unge

95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Det har længe været et centralt mål. Men der er lang vej endnu. Trods mange initiativer har andelen, der gennemfører en ungdomsuddannelse, ligget ret stabilt på 85 pct. de seneste 15 år.

Folkeskolen er fundamentet for de unges videre vej i uddannelsessystemet. Regeringen har sat ambitiøse mål for folkeskolen og igangsat et 360 graders eftersyn. KL bakker op om målene. Eleverne **skal** være dygtigere, når de forlader folkeskolen, og vi skal lykkes med alle børn. Det stiller krav om en kvalitetsudvikling af folkeskolen.

Men en bedre folkeskolen gør det ikke alene. Der er klare mislyde i andre dele af uddannelsessystemet. Især det markante frafald på erhvervsuddannelserne springer i øjnene. Op mod hver anden falder fra på grundforløbet. Det må og skal gøres bedre, hvis målet skal nås. 360 graders eftersynet af folkeskolen bør derfor have følgeskab af ligeså grundige eftersyn af andre dele af uddannelsessystemet. Samtidig er det væsentligt at have for øje, at nogle unge har behov for en social indsats for at kunne blive klar til og efterfølgende at gennemføre en uddannelse.

Uddannelser og kommuner skal samarbejde om vækst og velfærd

Kommunernes muligheder for at rekruttere veluddannede medarbejdere til velfærdsområderne afhænger af kvaliteten i uddannelsessystemet. Med dannelsen af professionshøjskolerne er rammerne skabt for et kvalitetsløft. Men skal resultatet stå mål med forventningerne, kræves fortsatte investeringer.

Professionsbacheloruddannelserne (lærere, pædagoger, socialrådgivere m.fl.) skal med en stærk udviklingsbaseret faglighed tilføre velfærdsområderne innovationskraft og øge produktiviteten. Derfor er det nødvendigt, at professionshøjskolernes udviklingsmidler er tilstrækkelige – samtidig med at der stilles krav om synlighed og kvalitet i udviklingsarbejdet.

Der er aktuelt en positiv udvikling i gang med partnerskabsaftaler mellem kommuner og professionshøjskoler. Den vej skal vi videre af. Fremtiden bør generelt byde på et styrket samarbejde mellem kommunerne og uddannelsesverdenen. Kommunernes jobcentre, væksthuse, folkeskolen og ungdommens uddannelsesvejledning skal sammen med uddannelsesinstitutionerne skabe de lokale rammer for vækst og velfærd.

Vordingborg har indgået partnerskabsaftale

Vordingborg er blandt de kommuner, der har indgået en partnerskabsaftale med den lokale professionshøjskole. Kommunen forventer at kunne rekruttere flere fremtidige medarbejdere og at forbedre kvaliteten i velfærdsydelse, når de studerende bliver knyttet tættere til kommunen undervejs i uddannelsesforløbet.

Efteruddannelse skal støtte fleksibilitet og omstilling

Med trepartsaftalen fra 2007 fik efter- og videreuddannelsesindsatsen i kommunerne et løft. Den indsats skal fastholdes i de kommende år. På trods af de snævre økonomiske rammer er det nødvendigt at investere i medarbejdernes kompetencer og sikre et attraktivt kommunalt arbejdsmarked. Som led heri skal kommunerne målrettet arbejde med talentudvikling, bl.a. med henblik på at spotte fremtidens ledere, og samtidig sikre karriereveje for andre ansatte.

Der stilles stigende krav til medarbejdernes evne til fleksibilitet og omstilling. Samtidig bliver kravene mere komplekse bl.a. som følge af en opgaveglidning mellem sektorer, der nødvendiggør samarbejde på tværs af fagligheder og faggrænser. Det betyder, at kravene til medarbejdernes kompetencer er stigende.

Efter- og videreuddannelse er ét af instrumenterne til at møde de stigende krav om fleksibilitet og omstilling. Samtidig bør kommuner og uddannelsesinstitutioner samarbejde om nye målrettede og fleksible måder at tilrettelægge efter- og videreuddannelse på, fx brug af e-læring.

Fokus på offentlige lederuddannelser, herunder på effekten af lederuddannelse

Med trepartsaftalen er der endvidere kommet specifikt fokus på de offentlige ledes formelle uddannelse. Det interessante her er, hvilken effekt lederuddannelsen har – ikke hvilken lederuddannelse, den enkelte leder gennemfører. Lederuddannelse er en integreret del af ledernes job og kommunernes samlede udviklingsstrategi.

Kommunerne vil i de kommende år nå målsætningen om at uddanne alle ledere. Det kræver imidlertid en fortsat aktiv understøttelse gennem statslige initiativer. Lederuddannelsesmarkedet er i dag skævvredet af uheldige incitamenter, som Folketinget med fordel kan ændre.

Uddannelse skal værdsættes

Kommunerne skal sikres gode overenskomstmæssige rammer, så de kommunale arbejdsgivere har de nødvendige redskaber til at kunne etablere attraktive arbejdspladser.

KL vil som arbejdsgiverforening arbejde målrettet for, at overenskomsterne og den lokale lønstrategi tydeligt afspejler, at uddannelse, efter- og videreuddannelse samt kompetenceudvikling på arbejdspladserne værdsættes og prioriteres. En friere løndannelse skal i langt højere grad understøtte denne uddannelsesindsats.

4.3 Øget arbejdsudbud gennem et mere fleksibelt offentligt arbejdsmarked

KL ønsker, at rammerne for både den centrale og lokale løndannelse understøtter et fleksibelt offentligt arbejdsmarked

I en tid med mangel på arbejdskraft er det centralt, at der kommer fokus på at øge arbejdsudbuddet – også specifikt i den offentlige sektor.

Arbejdsudbuddet kan øges gennem et mere fleksibelt offentligt arbejdsmarked. Det er derfor vigtigt at intensivere fokus på at øge arbejdsudbuddet i forbindelse med de kommende års overenskomstforhandlingerne både i forhold til de generelle regler for alle kommunale medarbejdere og de specielle regler for særlige sektorer.

Samtidig bør både den centrale og lokale løndannelse understøtte et mere fleksibelt offentligt arbejdsmarked. For at opnå dette mål, er det for det første væsentligt at løsne eller helt fjerne de bindinger, der i dag gælder for den lokale løndannelse, fx via større fleksibilitet i forhold til i udmøntningsgarantien. Og for det andet at åbne mulighed for, at ubalancer på delmarkeder indenfor offentlige velfærdsområder også kan imødegås ved at tilgrænsende uddannelser eller professioner kan dække af for hinanden i den praktiske udførelse af opgaverne på de offentlige arbejdspladser.

Endelig er det nødvendigt med en langt større mobilitet mellem henholdsvis det offentlige og det private arbejdsmarked. I en tid med mangel på arbejdskraft skal arbejdskraften kunne flyde så frit som muligt mellem de to sektorer, for at få den optimale udnyttelse af ressourcerne.

5. Initiativer til sikring af velfærdssamfundet med hurtigvirkende effekt

Udover at gennemføre langsigtede tiltag med henblik på at fremtidssikre velfærdssamfundet, er der ligeledes behov for at gennemføre initiativer, der har virkning også på kort sigt. Ellers risikerer velfærdssamfundet i løbet af de kommende år at stå over for store økonomiske problemer og en rekrutteringsudfordring, der i værste fald indebærer et sammenbrud i leverancen af velfærdsservice.

5.1 Behov for prioritering mellem de offentlige velfærdsydelser

KL foreslår, at prioriteringsdebatten om de offentlige velfærdsydelser skærpes. Velfærdsydelser bør i højere grad tildeles efter behov – ikke kun efter generelle kriterier som f.eks. alder.

Grænsen for, hvad det offentlige kan og bør gøre har rykket sig markant de senere år. I de økonomiske opgangstider har det således været muligt at udvide antallet af velfærdsydelser, selv på områder der tidligere blev varetaget af den enkelte borger eller familien.

I en økonomisk trængt situation er det nødvendigt at sadle om og prioritere velfærdsydelserne. Og diskutere hvor grænsen går mellem individets og samfundets ansvar.

Det bør f.eks. overvejes i højere grad at indtægtsgraduere visse ydelser. Der kan f.eks. sættes spørgsmålstejn ved, om der i fremtiden skal betales en million kr. eller mere i tabt arbejdsfortjeneste til meget vel-lønnede familier med et handicappet barn?

Billige lån til pensionister – en offentlig opgave?

I dag kan pensionister indefryse deres ejendomsskatter mod at betale en rente til kommunen. Det betyder i praksis, at alle pensionister, uanset indkomst- og formueforhold, kan låne penge af kommunerne svarende til størrelsen af deres ejendomsskatter. Lånet skal først indfries, når huset sælges, og optages til en yderst fordelagtig rente svarende til halvdelen af Nationalbankens diskonto.

Spørgsmålet er imidlertid, om det er rimeligt, at offentlige midler bruges på, at velstillede pensionister kan optage lån hos kommunerne på meget favorable – ja i forhold til bankerne nærmest konkurrenceforvridende – vilkår?

Når ressourcerne er knappe, bliver behovet for prioriteringer stærkere.

Et nærliggende eksempel er fordelingen af ydelser til gruppen af ældre. Den nuværende fordelingsmekanisme tager afsæt i, at de ældre er en ensartet og svag gruppe af borgere, der alle har samme behov. Således får alle borgere automatisk adgang til en række offentlige ydelser og rabatordninger alene på grund af alderen, når lys nr. 65 sættes i fødselsdagsslagkagen.

Det er ikke alle ældre, der generelt er økonomisk svagt stillet, hverken med hensyn til indkomst eller nettoformue. En opgørelse af den gennemsnitlige nettoformue fordelt på aldersgrupper viser, at ældre over 65 år er den befolkningsgruppe med den klart største nettoformue.

Med de aktuelle økonomiske udfordringer kan der sættes spørgsmålstegn ved, om det offentlige har råd til at betale for eksempelvis rengøring hos personer, der har en formue i millionklassen og en årlig indkomst på 300.000 kr. eller derover?

Eksempler på adgang til velfærdsydelser

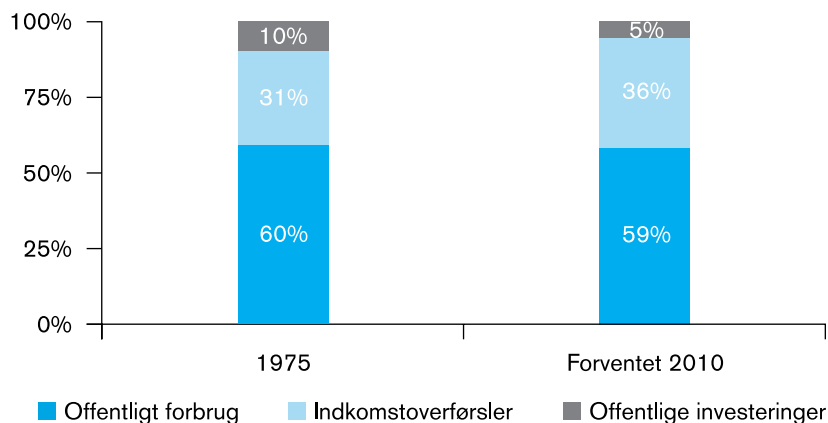
	Enlig mor på 35 med årlig indkomst på 300.000 kr. og ingen formue	Pensionist på 65 med årlig indkomst på 300.000 kr. og 2 mio. kr. formue
Reduceret ejendomsværdiskat	Nej	Ja
Mulighed for indefrysning af ejendomsskatter	Nej	Ja
Rabatordning for transport	Nej	Ja

5.2 Velfærdskroner skal gå til service

KL ønsker, at der sættes politisk fokus på at begrænse indkomstoverførslernes andel af de samlede offentlige udgifter

Udgifterne til indkomstoverførsler udgør en stadig stigende andel af de samlede offentlige udgifter. Det nødvendiggør en øget politisk opmærksomhed på at begrænse udgiftsvæksten på overførselsområdet.

De offentlige udgifter fordelt på forbrug, indkomstoverførsler og investeringer

Kilde: Danmarks Statistik og Finansministeriet

Velfærdskommissionen har tidligere påvist, at godt 1,8 mio. helårspersoner i 2002 modtog overførselsindkomster og løntilskud fra det offentlige, mens det tilsvarende tal i 1960 var godt 600.000. Det svarer til mere end en tredobling.

KL mener, at det er afgørende at adressere denne udvikling. Det bør være en politisk ambition at prioritere kernevelfærden højere end en fortsat stigning i overførslerne. I den landspolitiske debat er der meget stor fokus på styringen af det offentlige forbrug. Men væksten i overførslerne er en mindst lige så stor nationaløkonomisk udfordring.

5.3 Dæmp efterspørgslen på offentlige velfærdsydelse

KL foreslår, at efterspørgslen efter velfærdsydelser påvirkes ved at gøre omkostningerne mere synlige

Der er behov for, at efterspørgslen efter velfærdsydelser, som ikke er strengt nødvendige, bliver reduceret. Det kan gøres ved at overveje mekanismer, der påvirker efterspørgslen f.eks. ved at overveje brugerbetaling på udvalgte ydelser.

Brugerbetaling er ikke et ukendt begreb i den offentlige sektor i dag, men det anvendes kun i begrænset og usystematisk omfang. Det synes således snarere at bero på historiske tilfældigheder end på en bevidst politisk prioritering, om der er brugerbetaling på et konkret område eller ej.

Brugerbetalings-paradokser

- Hvorfor er det gratis at få et **høreapparat**, når man skal betale for sine **briller**?
- Hvorfor er det gratis at gå til **lægen**, når man skal betale for at gå til **tandlæge**?
- Hvorfor er det gratis at blive behandlet af en **psykiater**, når man skal betale hos **psykologen**?
- Hvorfor er det gratis for forældre med et handicappet barn at benytte en **specialbørnehave**, når alle andre forældre ved brugen af **almindelige børnehaver** skal betale en takst?

Den offentlige betaling af høreapparater har fx skabt et lukrativt marked for private leverandører, der har igangsat en offensiv markedsføring for at øge kundegruppen. Det har medført en stigning i de offentlige udgifter til høreapparater. Samtidig har undersøgelser vist, at over 10 pct. af alle apparater blot ender i skuffen, da borgerens reelle behov efterfølgende viser sig at være begrænset. Det indebærer et u hensigtsmæssigt spild af ellers knappe offentlige ressourcer.

Også i sammenligning med de andre nordiske lande er anvendelsen af brugerbetaling i Danmark begrænset. I såvel Norge og Sverige betaler borgerne eksempelvis selv en del af udgifterne ved besøg hos lægen og på skadestuen.

KL har allerede i 1999 aftalt med den daværende regering, at der var behov for at ændre principperne om fuld skattefinansiering af varig praktisk bistand til ældre med stor økonomisk formåen. Men dengang var der ikke et folketingsflertal til at bære ændringerne igennem.

5.4 Offentlig-privat samarbejde kan bidrage til at skabe mere kvalitet, innovation og effektivitet

KL ser gerne flere private leverandører på banen og det kan enklere regler for udbud bidrage til

Konkurrenceudsættelse er ikke et mål i sig selv. Men erfaringer viser, at konkurrenceudsættelse af den offentlige opgavevaretagelse kan være til gavn for udviklingen af både den offentlige og den private sektor. Derfor indgik KL i 2006 en aftale med regeringen om øget konkurrenceudsættelse af de kommunale opgaver.

Siden aftalens indgåelse har kommunerne markant øget konkurrencen om de kommunale opgaver. Brugen af konkurrence og offentligt-privat samarbejde er steget fra ca. 20 pct. i 2005 til ca. 25 pct. i 2008. Det vidner om, at kommunerne har et stærkt ønske om at samarbejde med private leverandører – og teste sig selv i åben konkurrence.

I de kommende år får kommunerne et endnu stærkere behov for at udvikle det offentligt-private samarbejde:

Dels for at holde højt tempo i kvalitets- og effektivitetsudviklingen, herunder også innovation af ny velfærdsteknologi. **Dels** for at håndtere udfordringen med at rekruttere og fastholde medarbejdere til at levere velfærdsydelser. **Men også** for at sikre, at de private leverandører tager et socialt ansvar – både med at skabe plads til ledige og skabe nye praktikpladser.

Den udvikling kan kun for alvor ske, hvis barriererne for mere konkurrence på de centrale velfærdsområder (børn, unge og ældre) bliver fjernet.

For det første er de private leverandører nødt til i et helt andet omfang end hidtil at udvikle nye og innovative tilbud. Erfaringerne viser, at kommunerne står parate til at tage imod.

For det andet skal de private leverandører vise, at de er med i det lange løb – og vil skabe merværdi for borgerne. Kommunerne har brug for samarbejdspartnere, der vil tage et langsigtet ansvar for udvikling af velfærdssamfundet – og ikke kun går efter den korte gevinst.

For det tredje skal regeringen fjerne barrierer i lovgivningen for at øge konkurrence. Et eksempel er de meget komplicerede udbudsregler, der på flere områder reelt forhindrer et godt og udviklende samarbejde. Et andet eksempel er begrænsningen på brug af udbud på ældreområdet.

5.5 Velfærdsydelser som basis og tilkøb

KL ønsker, at kommunerne får mulighed for at tilbyde borgerne tilkøbsydelser

Kommunerne, der står for langt størstedelen af den offentlige velfærdsproduktion, har i dag begrænsede muligheder for at tilbyde velfærdsydelser, der er skræddersyet til den enkelte borger. Kommunerne har nemlig ikke mulighed for at tilbyde borgerne tillægssydelser mod betaling.

Dermed må kommunale daginstitutioner fx ikke mod fuld betaling tilbyde udvidet åbningstid – også selv om nogle forældre faktisk måtte ønske det. Tilsvarende er det heller ikke muligt at tilbyde hjemme-hjælpsmodtagere ekstra hjælp til rengøring og indkøb mod betaling.

Når kommunerne ikke har mulighed for at kræve betaling for velfærdssydelser, der ligger ud over den almindelige standard, kan tiltag som udvidet åbningstid og ekstra rengøring til glæde for den enkelte borger næppe gennemføres. De økonomiske fremtidsudsigter tillader ikke et generelt løft af de offentlige velfærdssydelser.

Det strider mod visionen om at skabe et velfærdssamfund med størst mulig valgfrihed. Men det kan også være en barriere for at skabe et velfærdssamfund i international topklasse. Det private erhvervsliv har gentagne gange opfordret til, at eksempelvis åbningstiden i daginstitutionerne forøges for at skabe et mere fleksibelt og konkurrencedygtigt arbejdsmarked. Det ønske er ikke muligt at efterkomme, såfremt det offentlige skal afholde størstedelen af de udgifter, der er forbundet med at holde åbent i ydertimer, hvor behovet generelt er meget begrænset.

Produktionen af tilkøbsydelser må aldrig ske på bekostning af basisydelsen. Tilkøbsydelserne skal således altid tilbydes i forlængelse af basisydelserne og bidrage til at skabe større fleksibilitet i forhold til den enkelte borgers behov. En fleksibilitet der vanskeligt kan tilbydes via centralt fastlagte og styrede systemer.

5.6 Sæt fokus på ny velfærdsteknologi og innovation

KL ønsker, at der sættes fokus på at udvikle og udnytte velfærdsteknologi, der kan gøre borgerne mere selvhjulpne og lette de offentlige medarbejders daglige arbejde

Der er behov for at tænke nyt, når rekrutteringsudfordringen bliver stadig større de kommende år. Der skal findes nye måder at løse opgaverne på, som sparer arbejdskraft.

Et af midlerne er velfærdsteknologi. Vi bruger allerede velfærdsteknologi i dag. Tænk bare på de mange hjælpemidler, som giver borgere med et handicap mulighed for at klare hverdagen bedre. Men der er brug for at skærpe og fastholde fokus på, hvordan teknologien og brugen af den kan videreudvikles.

Der skal tænkes i løsninger, som gør borgerne mere selvhjulpne i længere tid, end de ellers ville kunne være det. Og i nye arbejdsredskaber, som gør dagligdagen lettere for medarbejderne, end hvis de skulle undvære dem. Det drejer sig nemlig også om at passe bedst muligt på den arbejdskraft vi har – altså undgå unødigt og for tidlig nedslidning.

Nye stationære loftslifte, mobile bade- og toiletstole kan spare ressourcer

Et eksempel på anvendelse af velfærdsteknologi er nye stationære loftslifte, mobile bade- og toiletstole m.m., som indebærer, at personalet i ældreplejen kan spare tid og kræfter.

Men det handler ikke kun om at udvikle ny teknologi. Det handler også om at bruge eksisterende teknologier langt bedre end i dag, bl.a. ved at tilrettelægge arbejdsgange så de teknologiske muligheder udnyttes fuldt ud.

Det kræver, at virksomheder, kommuner, stat og borgere sammen sætter vilje, holdning og ressourcer bag den fornyelse af velfærden, som nye teknologier giver mulighed for.

5.7 Fjern barrierer for god og effektiv service

KL ønsker, at man fjerner regler, der hæmmer en fleksibel produktion af service i kommunerne

De kommunale medarbejdere har ansvar for en meget stor del af den direkte borgerkontakt i den offentlige sektor.

Hverdagen for det kommunale personale er imidlertid præget af en unødigt kompliceret lovgivning. En væsentlig del af problemet består i, at de mange regelsæt udarbejdes af forskellige ministerier eller af forskellige afdelinger indenfor det samme ministerium. Reglerne varierer fra område til område, og vejledningen omkring dem udformes vidt forskelligt.

Folketinget bør gøre op med den form for silotankegang, der er ødelæggende for at levere velfærdsydelser, der tager afsæt i borgeren og ikke i systemet. I stedet bør fokus være på, at der skal skabes optimale arbejdsbetingelser ved at koordinere regelsæt på tværs af områder og forenkle dem i vidst mulig udstrækning. Det er ikke nok at erklære afbureaukratiseringskampagner overfor tidligere lovgivning. Også den nye lovgivning bør igennem en lean-proces før den gennemføres.

Hver ydelse sit indkomstbegreb

Opgørelsen af borgernes indkomst i forhold til offentlige ydelser burde være en rutineopgave, men er blevet meget tidskrævende for sagsbehandlerne.

Kommunerne tildeler en række forskellige ydelser til borgerne, heraf afhænger mange af borgerens indkomst. Det gælder fx boligstøtte, sygedagpenge og personligt tillæg til pensionister.

Nogle ydelser udbetales forud, mens andre udbetales bagud. De indkomstdefinitioner, der lægges til grund i de forskellige ydelser varierer fra ydelse til ydelse. Samtidig er der forskellige tærskelværdier for, hvornår en indkomstændring udløser en ændring af den tilkendte ydelse.

Det vil kræve en koordinationsindsats centralt, men det er en udgift af bagatelstørrelse sammenholdt med de ressourcer, som kommunerne i dag bruger på at fortolke og efterleve den store mængde af statslige regler.

Regeringens afbureaukratiseringsprogram er et skridt i den rigtige retning, men der er et behov for en helt grundlæggende regelsanering med fokus på medarbejdernes konkrete muligheder for at administrere de gældende regler.

5.8 Nedbringelse af sygefravær

KL ønsker et fortsat fokus på mulighederne for at nedbringe sygefraværet i den offentlige sektor

Nedbringelse af sygefraværet har været i fokus i kommunerne gennem flere år. Og alle arbejdsmarkedets parter har med aftalen om trivsel og sundhed, som trådte i kraft 1. april 2008, sat generelt fokus på sygefravær.

Det er imidlertid vigtigt, at de offentlige arbejdsgivere – med kommunerne i spidsen – fastholder fokus på dialog med den syge medarbejder for at sikre hurtig tilbagevenden.

Det kommunale sygefravær

Det kommunale sygefravær har svinget op og ned de sidste år, senest med et lille fald fra 2007-08. Men der er stadig et stort potentiale i at nedbringe sygefraværet. Der er især grund til at have fokus på det langvarige sygefravær. Ca. 5 pct. af de kommunale medarbejdere står for godt 55 pct. af det samlede sygefravær.

Samtidig skal en hurtigere afklaring samt et forøget fokus på arbejds-
evne i sygdomsfasen bidrage til at reducere sygefraværet og dermed øge udbuddet af arbejdskraft. Langvarige udredninger af sygdommens årsager og behandlingsmuligheder svækker indsatsen for en hurtig afklaring af arbejdsevnen.

Debatten om sygefraværet og mulighederne for at nedbringe det bør i øvrigt baseres på solide opgørelser og sammenligninger. Der er forskelle i arbejdsvilkår og arbejdskraftens sammensætning, der i sig selv betinger forskelle i sygefravær.

5.9 Velfærdsledelse og innovationsledelse

KL ønsker, at der skabes de nødvendige rammer for leder-talentudvikling og fortsat dygtiggørelse af ledelsesniveauet i den offentlige sektor

Kompetent ledelse er en central nøgle til at skabe effektivisering, kvalitetsudvikling og innovation i den offentlige sektor. Kompetent ledelse har endvidere afgørende betydning for medarbejdernes motivation og trivsel.

Fremtidens styringsredskaber i den offentlige sektor skal indeholde et større fokus på det personlige lederskab.

KL ser fire hovedopgaver i forhold til ledelsesudviklingen:

For det første er der behov for en vedvarende indsats for fortsat dygtiggørelse og opkvalificering af offentlige ledere.

For det andet skal der igangsættes en række målrettede initiativer i forhold til leder-talentspotting, leder-talentudvikling og leder-rekruttering. Mere end en tredjedel af de kommunale ledere er fx fyldt 55 år. Det kan få alvorlige konsekvenser for velfærden, hvis det ikke lykkes kommunerne at spotte, rekruttere og udvikle den næste generation af ledere.

For det tredje skal der gennemføres projekter og netværk, der kan støtte en tværgående organisations- og værktøjsudvikling. Det skal ske inden for områder, hvor ledelse er det afgørende omdrejningspunkt, fx. angående nye styringsformer, selvledelse, HR o.l.

For det fjerde skal der foretages en øget fokusering på vilkårene for ledelse. Ledelsesvilkår, lederkompetencer og ledelsesmæssige konsekvenser af forskellige tiltag bør således belyses i alle relevante sammenhænge.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 33 70 33 70
kl@kl.dk
www.kl.dk

Produktionsnr. 816740
ISBN 978-87-92460-57-8